

SOLEX 65 jaar in Nederland

De Solex is in Frankrijk bedacht en ontwikkeld in de tweede wereld oorlog onder het oog van de Duitse bezetter.

De naam is verzonnen, moest in alle talen goed klinken. Het bedrijf was van oorsprong een carburateur fabriek (de carburateur regelde vroeger de benzine toevoer in een automotor), later is het bedrijf uitgebreid met meet instrumenten en Solex bromfietsen (De eigendom was bij de familie Menneson er waren drie zonen ieder leidde een tak van het bedrijf).

Na de oorlog vreesde het bedrijf door de enorme oorlogsschade in West Europa, dat de verkoop van automobielen sterk zou teruglopen

Solex SA Parijs zag snel kans om deze fiets met hulpmotor in een integraal ontwerp te veranderen. Solex moest tegen de laagste kostprijs zonder service overal in de wereld verkocht kunnen worden ook in "Emerging markets". Eerst Duitsland, België, Nederland, Denemarken, Italië, later ook India, Vietnam, Nederlands Indië en Afrika.

Om goedkoop te produceren moesten zoveel mogelijk onderdelen uit rollen plaatstaal gestampt kunnen worden en werden machines ontwikkeld welke vele handelingen konden mechaniseren, een fase voor de invoering van robots. Velgen werden bijvoorbeeld eerst van spaken en nippels voorzien en voorgespannen, volautomatisch. Daarna werd in een tweede machine alle 28 spaken op dezelfde spanning aan gehaald en tegelijkertijd gemeten, met behulp van waterkolommen. Tenslotte voorzag machine drie de bespaakte velgen van een velglint, binnenband en een buitenband. Er kwam geen mensenhand aan te pas.

De Nederlandse productie van 1.000 stuks per week (48.000 per jaar) vond het hele jaar door plaats en omdat alleen in de zomermaanden goed verkocht werd, werd er in de winter op voorraad geproduceerd. De motoren werden bij van der Heem NV aan de Maanweg in Den Haag gemaakt en de assemblage en productie van de fiets vond plaats in de van der Heem fabriek aan de Laakkade in Den Haag.

Solex Parijs maakte 300.000 stuks per jaar in drie fabrieken in Frankrijk; Arras, Toulon en Parijs.

De robotachtige machines voor de productie werden door Solex SA zelf ontwikkeld. De fabriek bereikte voor die tijd een ongekend graad van automatisering. Er werd in de Franse fabrieken met heel weinig mensen gewerkt.

In Nederland werd de Solex in licentie gemaakt door van der Heem NV in Den Haag sinds juni 1948. Het succes is vooral te danken aan het vergroten van de actieradius van de fiets, de mensen konden op grotere afstand van hun werk wonen en vooral direct na de oorlog waren veel andere vervoermiddelen niet of niet gemakkelijk te krijgen (import beperking) of wel gebonden aan een vergunning. De hoge invoerrechten tussen de landen in Europa onderling heeft de productie van de Solex in Nederland zeer rendabel gemaakt, ondanks de veel kleinere productie aantallen.

De motor moest worden aangetrapt wat voor veel vrouwen een bezwaar was. Later kwam het model Solex-Oto, waarbij een automatische koppeling was ingebouwd waarmee je de Solex kon aanlopen en dan weggrijden met slippende koppeling.

Prijzen 395 NLG voor het luxe model, 333 NLG voor het standaard model (Gifgroen) zonder fratsen. Verbruik 1 liter op 75 km, 50 cc motor, tankinhoud 1,3 liter.

In Nederland en België verzorgde R.S. Stokvis NV uit Rotterdam de verkoop via een exclusief dealernet. De maximale snelheid was 30 km per uur.

Vooraf in het begin was Solex een echte "hype". De promotie kende zeer veel "rondom de Solex" activiteiten, er waren zeer veel Solex rally's en puzzelritten. Er was een aantal jaren een tijdschrift "op de Solex" en bekend was het Solexlied, gezongen door Max van Praag, indertijd een bekende zanger van de bekende Amsterdamse familie.

Langzaam werd de hoge graad van automatisering van de productie ook een nadeel doordat het productieproces in het geheel niet flexibel was. Het was vrijwel niet mogelijk het fabricage systeem aan andere modellen (of aan kleine veranderingen) zonder hoge kosten, aan te passen. Frankrijk moderniseerde weinig en kwam in het geheel niet met nieuwe modellen.

De luxe grotere "stoere" brommer sprak de jeugd meer aan dan de Solex. Ook de eenvoudige tweedehands auto werd aan het eind een te grote concurrent. Het definitieve einde van de Solex productie in Nederland kwam rond 1966 vooral door het wegvallen van de importheffingen, na het ontstaan van de vrije Europese markt in de EEG. Aanvankelijk werd alleen de motor vanuit Frankrijk in Nederland geïmporteerd. Uiteindelijk werd het goedkoper de gehele Franse Solex direct in Nederland te importeren.

Van der Heem NV is een bedrijf wat in 1926 in Den Haag is opgericht door de broers P.H.J. en L.W. van der Heem. Aanvankelijk maakte ze radio toestellen in een schuurtje in de achtertuin voor vrienden en bekenden. Later rond 1930 verplaatste de productie (onder het merk ERRES) naar een complete fabriek in de Stortenbrekerstraat in Den Haag. Eind dertiger jaren werd ook begonnen met de zeer succesvolle productie van stofzuigers, na de Solex in 1948, werd in 1951 ook televisie een succesvol product. Het bedrijf verschaftte vlak voor dat het in 1966 werd gekocht door Philips, werk aan 5.000 mensen in fabrieken in Den Haag, Sneek, Utrecht, Leeuwarden en Teheran.

www.vanderheem.com

L.J. Gussenhoven.